

ÅRS- RAPPORT 2022



Innhold

1. Forord
2. Raftoprisen - anerkjennelse til arbeid i et land verden snur ryggen til
3. Modige forsvarere av menneskerettigheter under angrep
4. Kvinnelige menneskerettighetsforsvarere ved frontlinjen
5. Menneskerettighetsforsvarere ansvarliggjør næringslivet
6. Havplattform for menneskerettigheter
7. Regionalt samarbeid for menneskerettigheter
8. Fortellinger som gir innsikt og vekker empati
9. Frivillighetens år
10. Synlighet i media og digitale kanaler
11. Virksomhetens art
12. Organisasjon
13. Samarbeidspartnere
14. Helse, miljø og sikkerhet
15. Drift
 - Årsregnskap
 - Resultatregnskap
 - Balanse
 - Noter

1

Forord

2022 var et dramatisk år for menneskerettigheter og demokrati. Den brutale russiske invasjonen av Ukraina hadde ikke vært mulig uten flere år med forfølgelse av sivilsamfunn og frie medier innad i Russland. Lignende autoritære utviklingstrekk ser vi flere steder i verden.

Samtidig har 2022 vært en påminnelse for mange at menneskerettigheter og demokrati er et kontinuerlig arbeid som krever engasjement og mot. For Raftostiftelsen gir det håp at mange av de vi jobber med ikke gir opp eller gir etter. Raftoprisen 2022 anerkjente den modige kampen Charbonnel Nodjigoto gjennom Association Jeunesse pour la Paix et la Non-Violence (AJPNV) kjemper for å avskaffe tortur i Tsjad, og gi ofre for tortur hjelp til å gjenoppygge livene sine.

I Tsjad har drap, vilkårlige arrestasjoner, fengsling, tortur og utpressing økt i omfang, med straffefrihet som en generell regel. Raftoprisen satte søkelys på sivilsamfunnets avgjørende rolle i å stå opp mot tortur og fremme menneskerettighetene og rettstat. Det er prinsipper som må forsvares selv når det koster.

Det gir derfor inspirasjon når vi ser Raftoprismottakere som til tross press fortsetter sitt arbeid for å forsvare menneskerettigheter og demokrati i land som Egypt, Libanon, Kashmir, Uganda, og Bahrain. I vår kontakt med kvinnelige menneskerettighetsforvarere ser vi hvordan de ikke bare utfordrer autoritære regimer, men også holdninger til kvinners deltakelse i samfunnet generelt.

Næringslivets forpliktelse til å respektere menneskerettighetene, herunder også arbeidstakerrettigheter, blir rettsliggjort i stadig flere land. Åpenhetsloven i Norge er et eksempel på det. Da blir det desto viktigere at bedrifter som en del av sine aktsomhetsvurderinger evner å lytte og ta perspektivet til menneskerettighetsforvarere i land der de har sin virksomhet eller sine verdikjeder.

I møte med det grønne skifte, som vi alle må bidra til, er det det helt avgjørende å ivareta menneskerettighetene til arbeidere, urfolk og lokalsamfunn som blir påvirket av omstillingen. Raftostiftelsen bidrar sammen med internasjonale partnere til å fremme menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter innenfor bygg- og havnæringene. Etableringen av Ocean and Human Rights Platform er et eksempel på dette. Her samarbeider Raftostiftelsen blant annet med partnere i Colombia, Nigeria og India.

Menneskerettigheter og demokrati er prisgitt aktive og kritiske medborgere. Ekstremisme, radikalisering, polarisering og konspirasjonsteorier er utfordringer som har økt med en algorit mestyrt offentlighet, også i det som anses som etablerte demokratier. Det er en sårbarhet også autoritære regimer har vist at de kan utnytte.

Derfor er vi glad for at nærmere ti tusen elever og lærere fikk mulighet til å delta i vår undervisning i demokrati og menneskerettigheter i året som gikk. Samtidig hadde vi utviklingsprosjekter knyttet til å bevare historiske fortellinger fra krigen, utvikle tilbud om vitnesamtaler om terroren i Oslo og på Utøya 22. juli 2011 og sammen med ungdom utforske hva som er god rasismeundervisning. Vi var og med å arrangere nordisk konferanse om ytringsfrihet.

Den store pågangen på undervisningen har nok en gang vist hvorfor arbeidet med å utvide og oppgradere Raftohuset er viktig. Forprosjektet ble satt i gang med støtte fra Kunnskapsdepartementet i 2022, og det er noe vi ser frem til å fortsette i 2023.

Som alltid er vi dypt takknemlig til alle offentlige og private støttespillere, til våre ansatte og våre frivillige, og til de vi får lov til å jobbe med lokalt og internasjonalt.

Jostein Hole Kobbeltvedt
Daglig leder i Raftostiftelsen





Viktig anerkjennelse til arbeid i et land som verden snur ryggen til

"Det internasjonale samfunnet har begynt å se til Tsjad. Vi er ikke lenger alene i kampen", sa Raftoprismottaker 2022 i sin takketale på Den Nationale Scene i Bergen. Nodjigoto Charbonnel og hans organisasjon Association Jeunesse pour la Paix et la Non-Violence (AJPNV) mottok Raftoprisen for sitt arbeid for bekjempelse av tortur i Tsjad.

Charbonnel omtaler tildelingen av Raftoprisen som «en kilde til energi som vil gjøre oss i stand til å fortsette kampen». Nodjigoto og AJPNV hjelper overlevende av tortur med å gjenoppbygge livene sine, og tar til orde for beskyttelse menneskerettigheter. AJPNV jobber også med forebygging av tortur og seksuell vold ved å tilby undervisning og workshops for ungdom og sivilsamfunn.

På grunn av sitt menneskerettighetsarbeid har Nodjigoto blitt fengslet flere ganger, i fjor ble han tvunget i eksil, og familien hans har blitt utsatt for trakassering. Regimet i Tsjad er en strategisk nøkkelalliert i den "globale krigen mot terror". Kritikken fra det internasjonale samfunnet av regimet som står for brutale overgrep og brudd på menneskerettighetene har derfor vært begrenset. Til tross for all motstand og undertrykkelse, fortsetter Charbonnel og AJPNV å kjempe for rettighetene til torturofre.

Prisen ble kunngjort under pressekonferansen på Raftohuset 22. september, som også ble sendt digitalt på vår nettside og i sosiale medier. Over 1000 seere var innom sendingen. Prisen fikk god og bred oppmerksomhet i Norge, både i aviser, TV og radio, samt i internasjonale medier som prismottaker anser som viktige. Prismottaker opplevde at det var god oppmerksomhet om prisen også lokalt.

Nodjigoto Charbonnel og hans kollega fra AJPNV, Nebinon Edith, besøkte Bergen i november for å motta prisen og delta på møter og prisarrangement. I forkant og under besøket ble det produsert et videoportrett av årets Raftoprismottaker, samt kortere videosnutter som bidro til å skape mer oppmerksomhet om årets pris i sosiale medier.



Raftokonferansen Charbonnel holdt hovedinnlegget under Raftokonferansen 2022 i Universitetsaulaen i Bergen, og deltok også i den oppsummerende panelsamtalen sammen med andre eksperter på arbeid mot tortur og for torturoverlevende sine rettigheter. Konferansen ble strømmet til et digitalt publikum, og opptaket ligger tilgjengelig på vår nettside. Digitaliseringen har gjort at våre fysiske arrangementer knyttet til Raftoprisen kan nå flere og et større internasjonalt publikum.



Prisutdeling Det var fullsatt sal på Den Nationale Scene da Nodjigoto Charbonnel mottok årets Raftopris søndag 13. november. Det betydde mye for årets prismottaker å se hvor mange som deltok i det påfølgende fakkeltoget for å vise støtte til AJPNV sitt arbeid mot tortur og for rehabilitering for overlevende, og gå foran i toget sammen med Ordfører i Bergen og Fylkesordfører i Vestland.



Møter i Oslo I Oslo ble det gode møter med Utenriksminister Anniken Huitfeldt, samt representanter fra Utenriks – og forsvarskomiteen. Norgesbesøket ble avsluttet med et arrangement på Litteraturhuset i Oslo der Nodjigoto Charbonnel og Nora Sveaass ga publikum innsikt i de alvorlige følgene av tortur både på individnivå og samfunnsnivå.

Modige forsvarere av menneskerettigheter under angrep

I en tid der vi ser en tilbakegang i utvikling av demokratier, kriger herjer, autoritære ledere vinner frem, og klimaendringer særlig påvirker utsatte grupper, er det noen prinsipper som er sentrale for, og tilbakevendende i, våre prosjekter og støtte av Raftoprismottakere og menneskerettighetsforsvarere globalt. Ytringsfrihet, uavhengige domstoler, og arbeiderrettigheter setter tonen for vårt arbeid. Dette er sentrale rettigheter i møte med utfordringene som menneskerettighetsforsvarere og sivilsamfunn blir utsatt for.

Raftostiftelsen støtter prismottakere og menneskerettighetsforsvareres arbeid i avgjørende øyeblikk for demokratiske bevegelser og mobilisering for menneskerettigheter, fra egyptiske myndigheters forfølgelse av sivilsamfunn og aktivister som jobber for arbeidstakerrettigheter, til polske myndigheters angrep på uavhengige domstoler.

Forfølgelse av menneskerettighetsforsvarere

Under pandemien satte Raftostiftelsen i gang en kartlegging av situasjonen for menneskerettighetsforsvarere. Dette materialet ble brukt i rapporten “Human rights defenders under attack” som ble ferdigstilt tidlig i 2022 og lansert digitalt 19. mai 2022. Craig Mokhiber, direktør for OHCHR i New York, og prismottakere Mohamed Lotfy fra Egyptian Commission for Rights and Freedoms (ECRF), Yanar Mohammed fra Organization for Women’s Freedom in Iraq (OWFI), Pavel Chikov fra Agora (Russia), Nimmo Bassey fra Health of Mother Earth Foundation (Nigeria), og Dr Angana Chatterji fra UC Berkeley som representerte den fengslede Raftoprismottakeren Khurram Parvez fra Jammu and Kashmir Coalition of Civil Society ble med på lanseringen. Rapporten dokumenterer et økende press på menneskerettighetsforsvarere i seksten land på fire kontinenter. Rapporten ser på den siste tids utvikling og utfordringer for menneskerettighetsforsvarere, med et spesielt fokus på pandemien.

Presset som menneskerettighetsforsvarere opplever inkluderer fysisk vold, trakassering i tradisjonelle og sosiale medier, useriøs rettsforfølgelse og misbruk av administrative tiltak – inkludert de som var erklært nødvendige for å dempe spredningen av Covid-19. Pandemien og dens økonomiske konsekvenser førte til mye motgang, den gjorde menneskerettighetsarbeid vanskeligere, og tvang delvis menneskerettighetsorganisasjoner til å prioritere håndtering av helsekrisen. To observasjoner var spesielt urovekkende: Den relative forverringen av demokrati og rettsstat de siste fem årene finner vi i stater som Ungarn, Polen og USA. Samtidig har autoritær makt konsolidert seg i stater som Russland, Tyrkia, India og Kina.

Alle Raftoprismottakere klarte å fortsette arbeidet sitt under pandemien, og noen til og med å utvide arbeidsomfanget. Men vi var også vitne til tegn på utmattelse etter år med økende press på menneskerettighetsforkjempere. I en kontekst der rommet for det sivile samfunnet innskrenkes, ser vi at menneskerettighetsforsvarere trenger nettverk for solidaritet og støtte for å fortsette arbeidet sitt. Raftostiftelsen tilbyr arenaer hvor Raftoprismottakere kan møtes, dele ideer og strategier for hvordan man kan fremme menneskerettigheter. Raftostiftelsen har oppmuntret erklæringene om forpliktelse til å styrke innsatsen og øke finansieringen for å fremme menneskerettighetene som er gitt gjennom 2021 av myndigheter i FN, USA, Storbritannia, Tyskland og EU. Raftostiftelsen vil fortsette å gå inn for at disse forpliktelsene opprettholdes.



Rapport: Human Rights Defenders Under Attack

Erfaringer fra arbeidet til
prismottakere i 15 land, i perioden
2020-2022



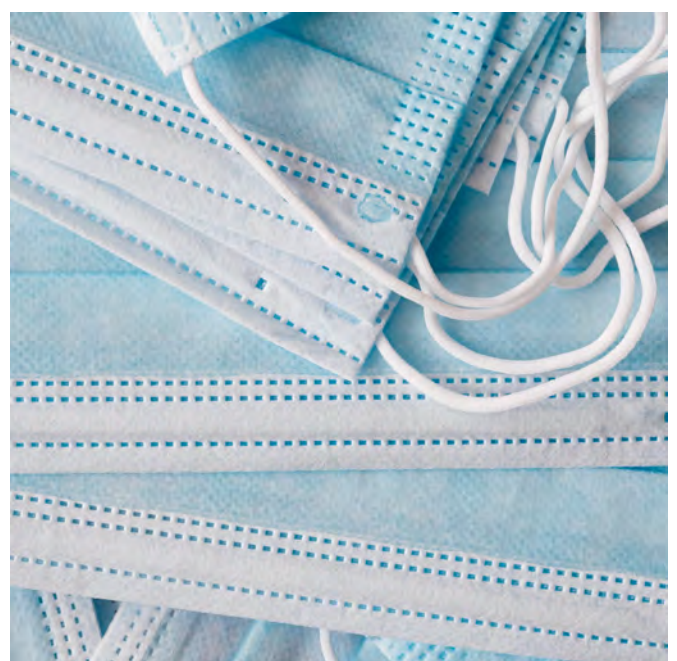
Bildet øverst til venstre: Digital lansering av rapport i mai med flere prismottakere.

Øverst til høyre: Rapporten Human Rights Defenders Under Attack ble lansert i mai.

Midt: Samtale om filmen Judges under pressure under Bergen internasjonale filmfestival (BIFF).

Nede til venstre: Panelsamtale i menneskerettighetsteltet om europeisk demokrati i krise. Et av mange arrangement vi var medarrangør på under Årendalsuka.

Nede til høyre: Pandemien og dens økonomiske konsekvenser førte til mye motgang og gjorde menneskerettighetsarbeid vanskeligere.



Støtte til Raftoprismottakere og menneskerettighetsforsvarere

I 2022 begynte Raftostiftelsen å følge arbeidet til Association Jeunesse pour la Paix et la Non-Violence (AJPNV) gjennom Raftoprisen, som satte søkelys på den endemiske torturpraksisen i Tsjad, et stort sett oversett tema globalt. Raftoprismottakeren for 2022, direktør Charbonnel Nodjigoto avla vitnesbyrd til høringen i FNs komité mot tortur (CAT) om Tsjad i november 2022, en viktig intervensjon etter det voldelige nedslaget mot ikke-voldelige demokratidemonstrasjoner i Ndjamena 20. august, der mer enn 200 personer ble drept og rundt 2000 fengslet.

Raftostiftelsen har fulgt opp Raftoprismottaker HRDAG ved å sett dem i kontakt med Menneskerettighetsfondet for å bidra til publisering av data fra Sannhetskommisjonen og Jurisdicción Especial para la Paz i Columbia. HRDAGs data scientist Maria Gargiulo talte under Media City Bergens arrangement Future Week hvor Raftostiftelsen var medvert. Administrerende direktør i HRDAG Megan Price gjesteforeleste ved Norges Handelshøyskole (NHH).

Etter å ha mottatt prisen, blir Raftoprismottakerne fulgt opp gjennom ulike støtteprogram med skreddersydde prosjekter og samarbeid. I 2022 styrket Raftostiftelsen sin støtte til Egyptian Commission for Rights and Freedoms (ECRF) med et mer tematisk samarbeid om påvirkningsarbeid. Dette rettet seg spesielt mot klimatoppmøtet COP27, som fant sted i Sharm el-Sheikh i november 2022, samt et sikte på å øke internasjonal bevissthet om menneskerettighetsbrudd i Egypt, med spesiell oppmerksomhet rundt politiske fanger, organisasjonsfrihet for de uavhengige menneskerettighetsgruppene i Egypt, og brudd knyttet til næringsliv og menneskerettigheter.

I forkant av COP27 gikk Raftostiftelsensammen med norsk sivilsamfunn for å forberede norske frivillige organisasjoner som skulle delta på COP27 om den generelle menneskerettighetssituasjonen i Egypt og mer spesifikt om situasjonen for sivilsamfunn og menneskerettighetsorganisasjoner. Ifølge ECRF fungerte dette samarbeidet og støtten ikke bare som en døråpner for å nå nye målgrupper, men var også med på å lede dem til å etablere flere initiativ i tverrsnittet mellom menneskerettigheter og miljø.

Vi ser en global trend der rettsstat og ytringsfriheten i økende grad blir angrepet og begrenset, hvor blant annet Polen representerer et spesielt deprimerende eksempel. Raftostiftelsen har fulgt situasjonen i Polen tett de siste årene og har støttet sivilsamfunnsaktører og initiativ ledet av Raftoprismottaker Adam Bodnar. I desember 2022 kom rapporten «The authorities vs. the citizens. 'In the crosshairs' namely SLAPP Polish-style» av polske OKO.press, som ble presentert på Stefan Batory Foundation, arrangert av den norske ambassaden i Warszawa.

Rapporten satte søkelyset på hvordan den polske staten bruker strategiske rettssaker for å bringe kritiske borgere til taushet. På World Expression Forum WEXFO i Lillehammer forklarte Raftoprismottaker Bodnar hvordan det sittende regimet i Polen har gitt en leksjon i «Hvordan kapre et demokrati». Dokumentaren «Judges under Pressure», som Raftostiftelsen har vært med på å finansiere, om polske dommeres motstand mot regjeringens komplekse innsats for å innskrenke uavhengigheten til domstolene i Polen, fikk mye oppmerksomhet i 2022. Filmen har blitt presentert på en rekke festivaler.

En bredere presentasjon av situasjonen i Europa ble gitt i august under Arendalsuka, hvor Raftostiftelsen var medarrangør for en panelsamtale. Amnesty Internationals programdirektør for Ungarn, Aaron Demeter, leder for den polske kvinnestreiken, Marta Lempart, og administrerende direktør for den rumenske stiftelsen Foundation for the Development of Civil Society (FDSC) Ionuț Sibian, deltok. De kunne vitne om det økende presset på enkeltpersoner og organisasjoner som engasjerer seg i kritiske ytringer i deres hjemland.



Gjennom 2022 har stiftelsen også støttet andre Raftoprismottakere og deres saker gjennom ulike initiativer, for eksempel arrangerte Raftostiftelsen en visning i Oslo sammen med Den norske uigurkomiteen (NUK) av en dokumentar om situasjonen i Xinjiang, etterfulgt av et panel med uighurske aktivister, som ga vitnesbyrd om situasjonen og forholdene til uighurer som blir holdt i interneringsleirer i Xinjiang, Kina. Raftostiftelsen har også støttet NUK gjennom andre arrangementer og organiserte flere paneler sammen som har satt søkelys på den alvorlige situasjonen for uighurer og andre etniske minoriteter i Xinjiang.

Raftostiftelsen støtter også prismottakere med påvirkningskampanjer og engasjerer seg i FN-prosesser. I september deltok Raftostiftelsen i pre-sesjonene til UPR - Bahrain sammen med Bahrain Center for Human Rights hvor vi la frem vår felles uttalelse. Raftostiftelsen har også flere ad hoc-støttetiltak, skreddersydd for prismottakeres situasjon, der målet er at menneskerettighetsforsvarere skal kunne fortsette sitt arbeid under sikrere forhold.

WEBINAR

EMERGENCY IN MYANMAR: WHAT CAN NORWAY DO AT THE UN SECURITY COUNCIL?

Thursday 20 January 2022
 10:00 AM (Bergen/Oslo/CET)
 3:30 PM (Yangon)
 4:00 PM (Bangkok/Jakarta)
 5:00 PM (Kuala Lumpur/Manila)



Susanna Hla Hla Soe
 Minister of Women, Youth and Children Affairs, National Unity Government



Yasmin Ullah
 Rohingya feminist, poet, and social justice activist



Chris Sidoti
 Co-founder of the Special Advisory Council for Myanmar



Som en del av vårt mangeårige engasjement for Myanmar var Raftostiftelsen i januar medarrangør for et webinar sammen med ASEAN Parliamentarians for Human Rights, Progressive Voice, og ALTSEAN-Burma. Her satte Raftostiftelsen fokus på hvordan Norge kunne bruke sin rolle i Sikkerhetsrådet til å adressere situasjonen i Myanmar etter kuppet. På seminaret deltok Susanna Hla Hla Soe, National Unity Government Minister of Women, Youth and Children Affairs. Raftostiftelsen er glad for at Sikkerhetsrådet i desember vedtok en kritisk resolusjon om Myanmar.

• This article is more than 6 months old

Uganda's suspension of LGBT charity a 'clear witch-hunt', say campaigners

Country's government says Sexual Minorities Uganda 'operating illegally' in east African nation



Frank Mugisha, director of Smug, said the suspension was 'a clear witch-hunt rooted in systematic homophobia'. Photograph: Katumba Badru Sultan/The Guardian

The Ugandan government has suspended the country's leading gay rights organisation, accusing it of operating illegally in the east African nation, in a move campaigners condemned as "a clear witch-hunt".

Raftostiftelsen har i 2022 fulgt det økte presset mot LHBTQ+ aktivister i Uganda og gjennom ulike initiativer støttet Raftoprismottaker Frank Mugisha etter at ugandiske myndigheter valgte å stenge ned Sexual Minorities Uganda (SMUG).

Raftostiftelsen har fortsatt samarbeidet med University of California i Berkeley for å sikre dokumentasjon av de siste tretti årene med motstand mot undertrykkende indisk styre fra majoritetsbefolkningen i Kashmir. Raftostiftelsen og Center for Law and Social Transformation i Bergen var vertskap for den fremtredende Kasjmir-forskeren Dr. Angana P. Chatterji som Distinguished Fellow høsten 2022, og presenterte oversatt brudd på menneskerettighetene i India på Bergen Exchanges i august.



Kvinnelige menneskerettighetsforvarere ved frontlinjen

Der vi ser at rommet for sivilsamfunn blir mindre, er kvinnelige menneskerettighetsforvarere uforholdsmessig berørt. Dette skyldes ofte selve definisjonen av deres arbeid, som ofte blir sett på av statlige og ikke-statlige aktører som en trussel mot status quo og utfordrer tradisjonelle normer og patriarkalske strukturer.

Dette kan igjen føre til stigmatisering, ekskludering og utstøting, seksuell og digital vold, kjønnsespesifikke trusler, forfølgelse av familie og kjære, svertkampanjer, mangel på anerkjennelse av arbeid og underfinansiering, samt barrierer for å komme inn i beslutningsarenaer og plattformer.

Raftostiftelsens arbeid for å støtte kvinnelige menneskerettighetsforvarere har tatt flere former, hvor støtteprogrammer blir skreddersydd til ulike kontekster. Et av hovedprogrammene under denne paraplyen er Raftostiftelsens støtte og koordinering av Intersectional Feminist Collective (IFC), et nettverk av kvinnelige menneskerettighetsforvarere fra grasroten fra Midtøsten, Nord-Afrika og Sørøst-Asia som jobber i frontlinjen av kampen for å fremme kvinners rettigheter. Raftostiftelsen arrangerte den årlige workshop i Malaysia i november 2022, hvor fokus var strategi, felles prosjekter og kampanjer.

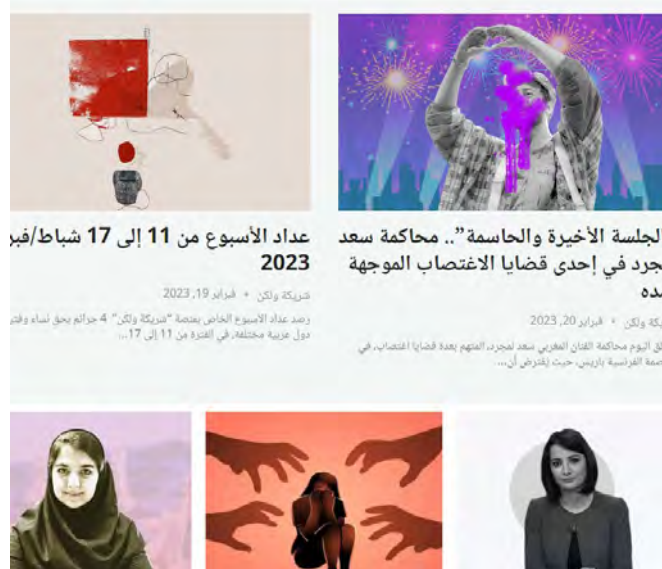
Stilt overfor utfordringene nevnt ovenfor, og realiteten med et krypende – og i mange land ikke-eksisterende – rom for sivilsamfunn, trenger kvinnelige menneskerettighetsforvarere et trygt rom for solidaritet og støtte. Et rom der de kan dele ideer og strategier for hvordan de kan fortsette kampene sine og fremme kvinners rettigheter, få opplæring og øke kapasiteten i verktøy for å møte disse spesifikke utfordringene, som opplæring i digital sikkerhet, identifisering av egne sikkerhetsrisikoer, kurs og støtte til velvære og motstandskraft, etc. IFC tilbyr denne plassen til sitt nettverk av kvinnelige menneskerettighetsforvarere og de føler seg støttet og kan fortsette arbeidet til tross for utfordringene de står overfor.

Under pandemien kom IFC opp med nye måter å nå ut til og mobilisere kvinnelige menneskerettighetsforvarere fra hele regionen. IFCs deltakere startet lokale initiativer skreddersydd for deres kontekst, med Raftos støtte. Gjennom disse lokale initiativene nådde IFCs medlemmer et anslag på 800 kvinnelige menneskerettighetsforvarere. Et av disse lokale initiativene var opprettelsen av en app og treningshefter (kalt HRYA) for å oversette libanesisk familielov som påvirker kvinner, gjennom kunst og visuelle bilder og til et språk som er forståelig og tilgjengelig for kvinner fra hele Libanon, som vanligvis ikke har tilgang til, og kunnskap om deres rettigheter. Deltakerne på treningskurset i app'en og treningsheftene rapporterte alle at de aktivt brukte dette materialet under sin egen opplæring til deres og nye nettverk. I tillegg har mange av deltakerne fortsatt å bruke heftene som en ressurs i sitt påvirknings- og bevisstgjøringsarbeid.

Disse påvirkningskampanjene har resultert i at presidenten i Beirut Advokatforening har bedt om å gi opplæring til advokater om innholdet i kompendiene og app-rammeverket i deres juridiske forsvar. Målet er å fremme menneskerettigheter og kvinners rettigheter og øke tilgangen til rettferdighet for de som har opplevd kjønnsbasert vold og diskriminering. Presidenten for kvinnesaksutvalget ved Beirut Advokatforening ba også om opplæring av trenere på kompendiene for å nå flere kvinner og unge jenter.

Raftostiftelsen sitt arbeid for å støtte kvinnelige menneskerettighetsforkjempere betyr også støtte og samarbeid med lokale organisasjoner som jobber i frontlinjen med å beskytte og fremme kvinners rettigheter, gjennom bruk av banebrytende verktøy for å mobilisere og nå ut til kvinner med ulik bakgrunn.

أخبار المرصد بودكاست خاص مليميديا English فرص الصحافة



En av disse partnerne, den libanesiske organisasjonen Fe-Male, har, gjennom Raftos støtte, fortsatt arbeidet med Sharika We Laken (SWL), en feministisk, banebrytende, digital plattform i Midtøsten. SWL øker bevisstheten om kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter og kaster lys over normer og tabuer, og den økonomisk-sosiale effekten på kvinners kropp.

Oppe: Appen HRYA.

Midt: Markering av kvinnedagen i Oslo

Nede: Seniorrådgiver i Raftostiftelsen Ingrid med oppslag på TV2 om situasjonen for kvinner i Iran.

SWL øker bevisstheten om miljø- og klimaspørsmål gjennom en feministisk linse for å synliggjøre effekten av klimaendringer på kvinner og jenter og skjæringspunktet mellom klimarettferdighet og den feministiske bevegelsen. SWL-teamet produserte forskjellig innovativt multimedieinnhold inkludert TikTok, en serie med animerte historier, videoer, fotohistorier, artikler og infografikk som uttrykker behovene til kvinner, jenter, flyktninger, migrantarbeidere, LHBTIQ+ og funksjonshemmede.

Gjennom Raftostiftelsens støtte og finansiering nådde Fe-Male og SWL på tvers av landegrensene med kontakter i regionen og store aktører på feltet, noe som resulterte i utviklingen av uavhengige, troverdige artikler og verktøy som øker bevisstheten om og tar til orde for en rekke kjønn og menneskerettighetsspørsmål.



RAFTO: Ingrid Breisteinslien Rosland jobber for menneskerettighetsorganisasjonen Rafto. Foto: Mathias Kleiveland / TV 2

Rafto: – Internasjonalt press hjelper



5

Menneskerettighetsforsvarere ansvarliggjør næringslivet

En annen gruppe som ofte blir utsatt for alvorlige represalier på grunn av sitt arbeid, er menneskerettighetsforsvarere som utfordrer selskaper som er involvert i krenkelser. Forkjempere for arbeidstakerrettigheter, miljørettigheter og landrettigheter er blant dem som spiller en kritisk rolle i å holde selskaper ansvarlig.

Arbeidet kan være livsfarlig. I stedet for å se menneskerettighetsforsvarere som en trussel, bør bedrifter anerkjenne deres innsikt i lokale forhold, lover og maktdynamikk og rådføre seg med dem for å sikre ansvarlig forretningspraksis. Bedrifter kan også spille en viktig rolle i å beskytte menneskerettighetsforsvarere. I 2022 har Raftostiftelsen jobbet med partnere for å tilby kapasitetsbyggingsaktiviteter for menneskerettighetsforsvarere samt arrangere interessentdialoger med blant annet bedrifter, lokale myndigheter og akademika.

Temaet for det 11. årlige FN-forumet for næringsliv og mennesker, som ble holdt i november 2022 i Genève, var «Rettighetshavere i sentrum». Raftostiftelsen la til rette for deltakelse for menneskerettighetsforsvarere fra Bahrain, India, Egypt, Vest-Sahara og Nepal. En av deltakerne uttalte følgende:

“The UN forum on business and human rights gave us an unprecedented opportunity to include key stakeholders in our advocacy plans and tailor our message to appeal to their audiences, who are not normally included in our advocacy strategy. In addition, being in the same place with businesses, UN agencies, and financial institutions helped us understand their perspective and gave us the potential to explore ways in which we can influence these actors to ensure respect of fundamental human rights.”

Raftostiftelsen jobber tett med Institute for Human Rights and Business (IHRB) for å bidra til å styrke menneskerettighetsforsvareres kapasitet til å håndtere næringslivsrelaterte krenkelser. Det årlige masterkurset som har vært arrangert siden 2017 i samarbeid med Universitetet i Bergen med over 50 deltakere globalt i 2022, ga menneskerettighetsforsvarere muligheten både til å lære og å presentere sine bekymringer for et bredere publikum.

I desember 2022 piloterte Raftostiftelsen og IHRB et digitalt introduksjonskurs for menneskerettighetsforsvarere med de verdensledende ekspertene Salil Tripathi og Anita Ramasastry som foredragsholdere, samt Mary Lawlor, FNs spesialrapportør for menneskerettighetsforsvarere. Deltakerne var fra DR Congo, Tsjad, Sør-Sudan, Zimbabwe, Kamerun, India og Libya. Pilotkurset ga viktige innspill til Raftostiftelsen og IHRB i det videre arbeidet med utvikling av skreddersydd opplæring for menneskerettighetsforsvarere.

Den colombianske menneskerettighetsorganisasjonen CREER (Centro Regional de Empresas y Emprendimientos Responsables) har jobbet sammen med Raftostiftelsen og IHRB siden 2021 for å fremme menneskerettigheter i byen Cartagena, Colombia. Gjennom påvirkningsarbeid overfor lokale myndigheter, har “Framework for Dignity in the Built Environment” blitt introdusert som et verktøy for integrering av menneskerettighetshensyn i arbeidet med kommunens plan for arealforvaltning.

Ved å bringe sammen lokale og regionale myndigheter, sivilsamfunnsaktører, næringsforeninger og akademika i, er det etablert en felles forståelse av at samarbeid er nødvendig for å ivareta menneskerettighetshensyn og fremme rettferdighet og sosialt bærekraftige klimatiltak.



Oppe: Raftoprismottaker Ahmed Abdallah (ECRF), Maren Nordgreen fra Raftostiftelsen og Raftoprismottaker Sidi Mohammed Daddach under UN Business Forum i Genève i desember.

Nede: CEO i Norsk Hydro Hilde Merete Aasheim under The Thorolf Rafo Challenge på NHH i oktober.

En milepæl i 2022 var utviklingen av et verktøy for aktsomhetsvurderinger som særlig adresserer menneskerettighetsutfordringer knyttet til utbygging av boliger og hoteller i Cartagena. Verktøyet skal styrke menneskerettighetsforsvareres og lokalsamfunnslederens arbeid for å ansvarliggjøre beslutningstakere, samt bidra i kommunens arbeid med integrering av menneskerettigheter i prosesser knyttet til arealforvaltning.

Med støtte fra Raftostiftelsen forsterket det Nepal-baserte CEMSOJ (Community Empowerment and Social Justice Network) sin innsats for å støtte urbefolkning som er negativt påvirket av vannkraftutbyggingsprosjekter. CEMSOJs bistand førte til bedre bevissthet og samfunnsmobilisering, samt påvirkning og lobbyvirksomhet.

Videre gjorde Raftostiftelsen det mulig for CEMSOJ å gjennomføre en forskningsstudie om de negative virkningene av vannkraftutbygging på urfolk og lokalsamfunn, med fokus på tvangsfordrivning, kompensasjon til ofre og rollen til menneskerettighetsforsvarere.



Havplattform for menneskerettigheter

På FNs verdenshavdag, 8. juni 2022 lanserte Raftostiftelsen og Institute for Human Rights and Business (IHRB) “Ocean and Human Rights Platform”, et samarbeidsinitiativ for å adressere menneskerettighetsrisikoer i utvalgte havnæringer. “Ocean and Human Rights Platform” tilstreber, i nært samarbeid med internasjonale partnere, å øke respekten for menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter gjennom bred interessentdialog og styrking av standarder og praksis blant sentrale aktører i “den blå økonomien”.

Shipping, fornybar energi og fiskeri har vært prioriterte næringer i 2022. “Ocean and Human Rights Platform” holdt sitt første offisielle arrangement på FNs havkonferanse i Lisboa 28. juni for å diskutere menneskerettighetsansvaret til energiselskaper og finansinstitusjoner som er involvert i havvindprosjekter som har negative konsekvenser for marginaliserte samfunn. Arrangementet markerte starten på en serie dialoger mellom energiselskaper, investorer og urfolksorganisasjoner med formål å identifisere og diskutere menneskerettighetsrisikoer knyttet til fornybar energiprojekter, inklusive utfordringer i leverandørkjedene til blant annet mineraler og metaller.

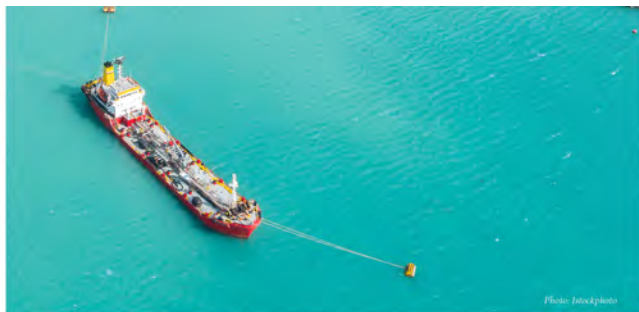
For å markere den første årsdagen for publiseringen av “Code of Conduct – Delivering on Seafarers Rights”, holdt “Ocean and Human Rights Platform” og “Sustainable Shipping Initiative (SSI)” et rundbordsarrangement i Singapore 11. oktober 2022 som samlet over 60 representanter for shippingnæringen, samt sjøfolk og andre sentrale interessenter, for å sette søkelys på sjøfolks rettigheter og diskutere utfordringer og muligheter knyttet til implementering av “Code of Conduct”. Tall fra Rightship viser at over 6000 fartøy har blitt vurdert opp mot “Code of Conduct”.

I 2022 etablerte “Ocean and Human Rights Platform” tette relasjoner med regionale partnere i Afrika (Health of Mother Earth Foundation – HOMEf, Nigeria), Latin-Amerika (Centro Regional de Empresas y Emprendimientos Responsables – CREER, Colombia) og Asia (National Campaign on Dalit Human Rights – NCDHR, India).

Gjennom støtte fra “Ocean and Human Rights Platform” organiserte HOMEf en serie møter med akademikere, media, samfunnsaktører, helsepersonell og representanter fra myndighetene for å samarbeide om spørsmål rundt hav og menneskerettigheter. Møtene har resultert en uttrykt vilje til å jobbe sammen. Videre har møtene bidratt til at arbeidere og lokalsamfunn er beredt til å stå opp for sine menneskerettigheter, i stedet for å bli overkjørt av beslutningstakere som søker å forhindre dem i å oppnå disse rettighetene.

På samme måte inspirerte “Ocean and Human Rights Platform” CREER til å starte en dialog med relevante havaktører i Cartagena, en by med kystlinje som grenser mot det karibiske hav hvor en intens havne-, turist- og fiskeaktivitet har negativ innvirkning på lokale kystsamfunns tilgang til et rent miljø og grunnleggende menneskerettigheter.

Gjennom å identifisere og samle interessenter, som arbeidere og selskaper i havnesektoren, ledere og menneskerettighetsforsvarere i kystsamfunn og lokale myndigheter, har CREER startet en prosess for å bygge bevissthet og kompetanse, samt fremme samarbeid og felles forståelse.



Ocean and Human Rights Platform



I 2022 mottok NCDHR støtte til å sette i gang en studie som vektlegger tre hovedområder der havindustri påvirker marginaliserte grupper, som daliter og adivasier: dypvannsgruvedrift, skipsopphugging og fiskeri.

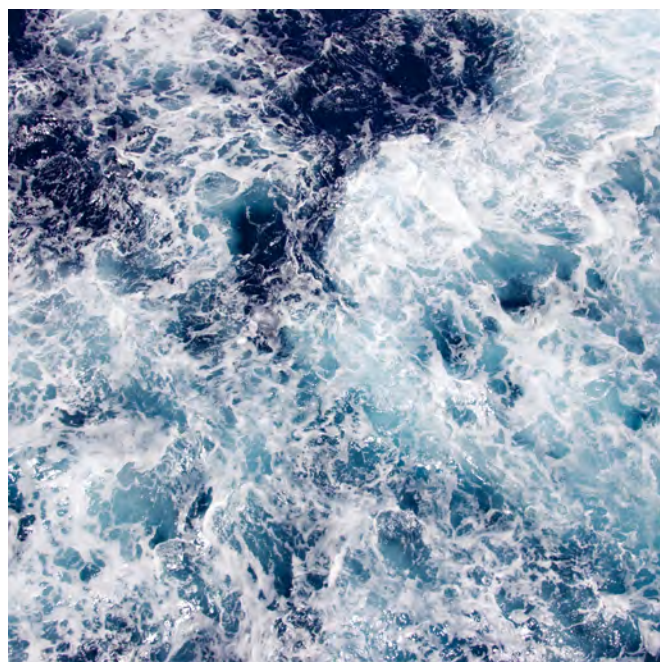
Alle disse områdene har skadelige konsekvenser, og aktivitetsnivået i disse industriene har økt raskt de siste årene og utgjør en alvorlig trussel mot miljø og menneskerettigheter. Studien identifiserer kastebasert diskriminering og andre krenkelser som arbeidere og lokalsamfunn utsetter for, og vil informere videre arbeid for å forstå og redusere skadevirkningene.



Oppe: Folk som bærer ansjos i land i en fiskehavn i Binh Thuan, Vietnam. Foto: Istock/ Huy Thoai.

Midten: 8. juni 2022 lanserte Raftostiftelsen og Institute for Human Rights and Business (IHRB) “Ocean and Human Rights Platform”, et samarbeidsinitiativ for å adressere menneskerettighetsrisikoer i utvalgte havnæringer.

Nede: Sammen med IHRB og DIHR startet Raftostiftelsen derfor i 2021 arbeidet med å etablere en internasjonal plattform for menneskerettigheter i havnæringene.





Regionalt samarbeid for menneskerettigheter

FUTURE-PROOF, Bergen Næringsråd og Raftostiftelsens samarbeidsplattform for næringsliv og menneskerettigheter, lanserte i starten av 2022 sin tilslutningsform, FUTURE-PROOF plakaten.

Plakatens formål er å samle og synliggjøre aktører som ønsker å gå foran i diskusjon og samarbeid om felles utfordringer knyttet til menneskerettigheter i næringslivet. Ved å signere plakaten, forplikter aktørene seg til å jobbe kontinuerlig med FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, og til å delta aktivt i nettverket.

Siden den første aktøren signerte i mars 2022, har nettverket vokst til å omfatte 32 virksomheter i Bergensregionen. Det er stort spenn i både industri og størrelse på virksomhetene, og nettverket består av både store, mellomstore og små aktører innen blant annet shipping, sjømat, tekstil, bygg og finans.

Som medlemmer i nettverket får virksomhetene muligheten til å lære av og med andre aktører. Gjennom erfaringsutveksling og faglig påfyll tilrettelegger FUTURE-PROOF for en arena hvor næringslivet sammen styrker evnen til å etterleve menneskerettighetsansvaret.

FUTURE-PROOF har invitert nasjonale og internasjonale eksperter til arrangementer i Bergen, som har tatt for seg ulike aspekter ved menneskerettighetsarbeid. Aktørene i nettverket har engasjert seg i diskusjoner om blant annet næringslivets rolle i konfliktsoner, implementering av åpenhetsloven og ulike potensielle caser næringslivet må håndtere.

Samarbeidsplattformens arbeid er mulig på grunn av viktig støtte fra Agenda Vestlandet, stiftelsen til Sparebanken Vest som har fokus på grønn omstilling og bærekraft på Vestlandet.

FUTURE-PROOF

Fortellingene som gir innsikt og vekker empati

Til tross for streik i skolesektoren har Raftostiftelsen nådd tilsvarende antall elever og lærere som tidligere år. Raftostiftelsen har vært på turné, arrangert en nasjonal konferanse om ytringsfrihet, etablert et masternetverk med studenter som skriver om demokrati- og menneskerettighetsundervisning, produsert en animasjonsfilm og kartlagt historier om rasisme i Bergen.

I tillegg har Raftostiftelsen arbeidet med de veletablerte skoleprosjektene Dembra (Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme) og Demokrativerksted på Utøya. 2022 var også året da Raftostiftelsen tok beslutningen om å tilby skoler vitnesamtaler fra terrorhendelsene i 2011 og startet på utviklingen av vår 22. Juli-undervisning i samarbeid med 22. juli-senteret.

Raftostiftelsen underviser rett i underkant av 10 000 elever og lærere hvert år. Dette tallet har holdt seg stabilt siden 2019, med unntak av pandemiåret 2020. Tallet for 2022 er 9706. 20% av disse er nådd på turnéer på Vestlandet.

Å bevare de viktige historiene

Helt siden 2011 har Raftostiftelsen hatt et samarbeid med tegneserieforfatter Ingebjørg Jensen som har tegnet historiene til de som var barn på Laksevåg da Holen skolen ble bombet i oktober 1944. Fortellingene har vært tabuisert ettersom det var våre allierte som utførte krigshandlingene som førte til at 61 skolebarn mistet livet.

Opplevelsene barna hadde ble traumatiserende da de mistet tryggheten, skolekamerater og skolen sin. Raftostiftelsen har brukt fortellingene herfra sammen med aktuelle krigsopplevelser fra Kongo. I 2022 fikk stiftelsen midler fra Fritt ord og Bergesenstiftelsen til å animere fortellingen. På den måten bevares fortellingen i et godt format for videre bruk i undervisning og den blir tilgjengelig for et større antall elever.



Oppe til venstre: Elever fra Rå ungdomsskole som fikk høre om 22. juli gjennom vitnefortellinger på Raftohuset.

Oppe til høyre: Stortingspresident Masud Kharakhani prøver demokratikaken med undervisningsleder Solveig.

Midt: Premiere på visning av animasjonsfilmen "Bomber over barneskolen" på Holen skole.

Nede til venstre: Nikolas og Ylva deler sin fortelling om 22. juli med skoleelever på besøk på Raftohuset.

Nede til høyre: Skoleelever på vei til Utøya for demokrativerksted sammen med elever og lærere fra hele landet.





Filmvisning på Holen skole.
Foto: Ingvild Festervoll Melien

Berettelser om rasisme i Bergen

Rasisme-undervisning i norsk skole koples ofte til hendelser tilbake i tid, på andre kontinent og til ekstremisme. Typisk er det for eksempel at rasisme er tema når borgerrettskampen i USA står på timeplanen. Konsekvensen er at den i liten grad koples til levd liv her og nå, til våre egne erfaringer, handlinger og holdninger. Gjennom prosjektet "Hva er god rasisme-undervisning?" har undervisningsavdelingen i Raftostiftelsen funnet fortellinger om rasisme i Bergen og 15 ungdommer har gjennom syv økter prøvd ut og evaluert ulike opplegg med rasisme-undervisning.

Evalueringsene er gjort i form av intervju, og resultatet? Jo, rasisme-undervisning må gi innsikt i hvordan rasisme oppleves, om ulike begreper som finnes under rasisme-paraplyen, metodikken må gi rom refleksjon og utveksling av forskjellige synspunkt, den må være sensitiv når vi trekker inn eksempler på rasisme i undervisningen og den må ta favne begge grupper - både de som selv har opplevd rasisme og de som ikke har det. Dette prosjektet har gitt Raftostiftelsen ny kunnskap som kan brukes til å forbedre egen undervisning, samt spre erfaringene videre til skoler og lærere. Prosjektet har vært sponset av Bufdir.

Samarbeidsprosjekter

Vitnesamtaler: Raftostiftelsen inngikk samarbeid med 22. juli-senteret og Støttegruppen for 22. juli i Hordaland.

Fremtidspiloten: I 2022 deltok skoleklasser i Fremtidspiloten, et prosjekt i samarbeid med Social Impact Hub og Bærekraftige liv.

Demokrativerksted på Utøya: Raftostiftelsen samarbeider med Europeiske Wergelandssenteret, Utøya AS og 22. juli-senteret om undervisning til skoleklasser på Utøya.

Menneskerettighetsfilmer: Raftostiftelsen samarbeider med Bergen Internasjonale Filmfestival (BIFF) om skoleprogrammet til festivalen og har vært med på å utvikle undervisningsopplegg til filmene som var med i programmet.

Holocaust-markering: Raftostiftelsen samarbeidet med Gestapohuset og Stiftelsen Lenken om undervisning til ungdomsskoler i anledning Holocaustdagen 2022.

Skoleturnéer på Vestlandet: Raftostiftelsen dro på turné sammen med Papillon, støttet av Ildsjelfondet.

Rasisme-undervisning: Raftostiftelsen samarbeidet med Møhlenpris Idrettslag, og fikk bistand fra Nansensenteret, Vestland Innvanderråd og Batteriet. Prosjektet ble støttet av Bufdir.

9



Frivillige i Raftouken
Foto: Ingvild Festervoll Melien

Frivillighetens år

Frivillighetens år 2022 var en anledning til å feire frivilligheten og synliggjøre arbeidet til våre dyktige frivillige. Raftostiftelsen ønsker å jobbe videre med å knytte tettere bånd mellom de forskjellige frivillige gruppene i stiftelsen og etablere et nytt årlig møtepunkt for alle frivillige i stiftelsen.

Frivilliges engasjement og innsats er et viktig bidrag til Raftostiftelsens arbeid, spesielt i arbeidet med Raftoprisen. Raftostiftelsens priskomite består av 9 medlemmer og har ansvaret for å vurdere nominasjoner og innstille en kandidat til årets Raftopris. Studentgruppen som bidrar til selve organiseringen av Raftoprisarrangementene og informasjonsarbeidet rundt dette, bestod i år av 16 studenter.

I tillegg var en ekstra gruppe av 15 frivillige engasjert i praktiske oppgaver under selve gjennomføringen av Raftouken i november. Oslogruppen hadde ved utgangen av året rundt 8 aktive medlemmer, og arrangerte blant annet et publikumsåpent arrangement i Oslo om årets Raftopris.

Raftostiftelsenx NHHS hadde i 2022 rundt 20 medlemmer, og jobber med å øke NHH-studenters kjennskap til tema knyttet til næringsliv og menneskerettigheter, gjennom podcast, artikler og arrangementer. Gruppen arrangerte blant annet et lunsjmøte for NHH-studenter om årets Raftopris. Raftostiftelsens Alumnus-nettverk for tidligere frivillige har vokst og fått flere medlemmer etter oppstarten i fjor.

Nytt av året er et samarbeid med en undergruppe av ELSA Bergen. The European Law Students' Association (ELSA) er verdens største uavhengige organisasjon for jusstudenter. ELSA Bergen Human Rights jobber med å belyse menneskerettighetsbrudd nasjonalt og internasjonalt, for studenter på juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen. Samarbeidsgruppen til Raftostiftelsen har skrevet artikler til studentavisen og organiserte et ettermiddagsmøte om tematikken for årets Raftopris.

Raftostiftelsens Venner har arrangert flere spennende arrangementer i året som har gått. 15. september inviterte de til panelsamtale om fotball, menneskerettigheter og fotball VM i Qatar med blant annet Lise Klaveness, president i Norges Fotballforbund. Over hundre deltakere dukket opp på Amalies Hage for anledningen.



Profilering i byen under Raftouken
Foto: Ingvild Festervoll Melien

Synlighet i media og digitale kanaler

Kommunikasjonsavdelingen tipser jevnlig norske redaksjoner om saker som angår prismottakeres situasjon, menneskerettighetsforsvarere og budskap tilknyttet vårt undervisningstilbud.

I 2022 har Raftostiftelsen markert seg i debatten om sportsvasking og boikott av VM i Qatar. Sammen med våre samarbeidspartnere har vi satt menneskerettighetsforsvareres situasjon i verden på agendaen. Raftostiftelsen var tydelig i vår kritikk av regjeringens kutt i støtten til menneskerettigheter i forslag til revidert budsjett. Dette ble reversert av Stortinget.

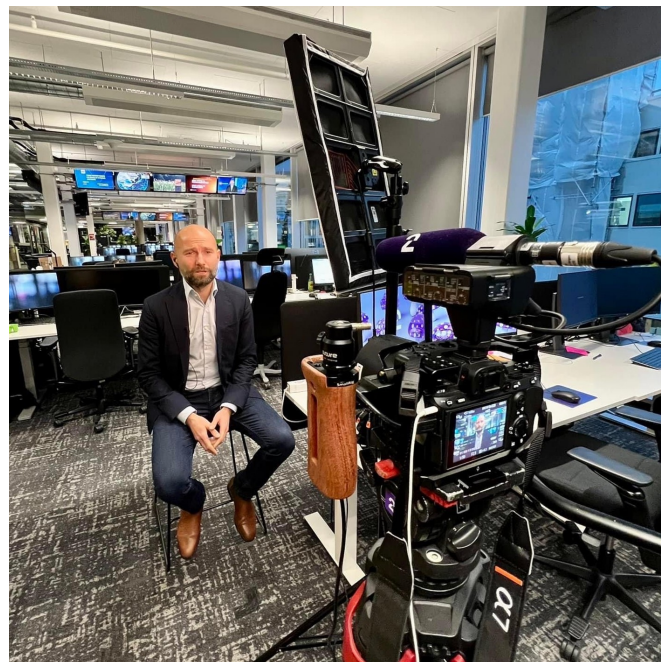
24. februar 2022 markerte et viktig øyeblikk i historien. Da krigen i Ukraina brøt ut, startet Raftostiftelsen en kampanje for å rette oppmerksomhet på sivilsamfunnets viktige arbeid både i Ukraina, Russland og Belarus. Innsamlingsaksjonen har samlet inn 75.900 kr som har gått til Human Rights House i Chernihiv.

Under Arendalsuka 2022 var Raftostiftelsen medarrangør på flere arrangementer med freds- og menneskerettighetssentrene for å synliggjøre arbeidet som forener oss. Arrangementene i menneskerettighetsteltet satte blant annet søkelys på Europeiske demokratier i krise, kvinnelige afghanske menneskerettighetsforsvareres mulighet til å fortsette sitt arbeid i Norge etter Talibans maktovertakelse av hjemlandet, demokratiske dilemma og hva vi kan lære av historien.

I året som har gått har Raftostiftelsen publisert flere uttalelser og debattinnlegg, både på egen nettside og i forskjellige aviser. Innleggene har handlet om flere typer tema: alt fra angrepet på fagbevegelsen i Belarus til holocaustundervisning i skolen.

Raftostiftelsen publiserer appeller og brev til myndigheter på nettsidene rafto.no og gjennom månedlige nyhetsbrev. I 2022 ble nettsiden oppgradert, med fokus på økt brukervennlighet for lærere som bestiller undervisning.

Sosiale medier er en viktig kanal for å skape engasjement og synliggjøre arbeidet med Raftoprisen, menneskerettighetsforsvarere, frivillighet og undervisning. Raftostiftelsen forsøker å dele relevante og engasjerende budskap opptil flere ganger i uken for å nå ut til våre målgrupper.



Bildet øverst til venstre: Kronikk i Dagbladet fra mars om situasjonen for afghanske kvinner.

Høyre: Daglig leder Jostein Hole Kobbeltvedt i intervju på Media City Bergen.

Midt: Menneskerettighetsteltet Raftostiftelsen og våre samarbeidspartnere arrangerte panelsamtaler i under Arendalsuka.

Bilde nede til høyre: Kronikk i VG 12. mai om støtte til menneskerettighetsforkjempere.

Bilde nede til venstre: Reportasje i Dagsrevyen på NRK om at årets Raftopris gikk til Nodjigoto Charbonnel.



30

SI DET I VG:

Øk støtten til de som kjemper for menneskerettighetene!

Krigen mot Ukraina har vist at frihet, demokrati og menneskerettigheter ikke kan tas for gitt. Det er verdier som må kjempes for. Menneskerettighetsforkjempere verden over risikerer livet for disse verdiene hver dag. Bare i 2021 ble minst 358 aktivister drept.

KRONIKK

Statsbudsjettet for 2022 ble en forenklet skenning på 67,8 milliarder kroner av Finansdepartementets budsjett til menneskerettigheter redusert til en skenning på 7,5 milliarder kroner. Milliarder til flere europeiske regioner ble også redusert.

Som menneskerettighetsforkjempere som jobber med menneskerettigheter mener vi at det er en viktig del av vår demokrati og frihet som må kjempes for. Demokrati og menneskerettigheter må ikke bli et ledig budsjett og mer enn en del av vår demokrati og frihet.

Tiden er inne for å ta opp kampen mot menneskerettigheter og globalt. Vi må kjempes for menneskerettigheter og globalt. Vi må kjempes for menneskerettigheter og globalt. Vi må kjempes for menneskerettigheter og globalt.

49 år gamle Nodjigoto Charbonnel fra Tsjad ble i kveld tildelt Raftoprisen i Bergen.

SYSTEMATISKE ANSHEN - Krigen som har ført til Ukraina startet i realiteten på hjemmefronten i Russland. I en årrekke har Putin angrepet det sivile samfunnet ved å bremse, ødelegge og eliminere uavhengige eksperter, forfattere og til og med drap på journalister, skryt kronikkforfatterne. Foto: KYRIELEEN VO.

TROND ENGER, generalsekretær, Human Rights Foundation

Raftostiftelsens formålsparagraf

Stiftelsens formål er, i Thorolf Raftos ånd, å arbeide for menneskets rettigheter, i første rekke åndsfrihet, politisk frihet og økonomisk frihet. Arbeidet skal drives på humanistisk grunnlag uten geografiske avgrensninger for å fremme menneskeverd.

Raftostiftelsen skal tildele Thorolf Raftos Minnepris (Raftoprisen). Arbeidet til Raftostiftelsen skal utføres gjennom oppfølging av Rafto-prisene, undervisningsarbeid og annen formidling.

Strategiske hovedmål for Raftostiftelsen

1. Raftostiftelsen skal løfte Raftoprisen videre som et redskap for å anerkjenne og synliggjøre menneskerettighetsforsvarere.
2. Raftostiftelsen skal utfordre myndigheter og næringsliv på deres menneskerettighetsansvar.
3. Raftostiftelsen skal som et nasjonalt freds- og menneskerettighetssenter gi undervisning i demokrati og menneskerettigheter.

Kjernevirksomheten organiseres under tre aktiviteter:

1. Tildeling av Raftoprisen.
2. Støtte til menneskerettighetsforsvarere og arbeid for å ansvarliggjøre myndigheter og næringsliv.
3. Undervisning i demokrati og menneskerettigheter.

Støttefunksjonene organiseres under tre områder:

1. Organisasjon og frivillighet.
2. Kommunikasjon.
3. Finansiering og rammebetingelser.

Styret 2022

Styreleder Frode Elgesem
 Nestleder Anders Skjævestad
 Siri Pettersen Stranden
 Anders Waage Nilsen
 Laila Bokhari
 Lovise Aalen
 Line Alice Ytrehus
 Anne Lise Fimreite
 Iver Ørstavik (ansattes representant)
 Observatør: Henriette Munthe-Kaas (styreleder
 Raftostiftelsens venner)
 Styret har hatt seks styremøter i 2022.

Administrasjon 2022

Ansatte i 100 % stilling:

Jostein Hole Kobbeltvedt, daglig leder
 Stig Rasmussen, administrasjonsleder (til 1. desember)
 Julie Ane Ødegaard Borge, rådgiver undervisning (til 21.
 november)
 Therese Jebsen, seniorrådgiver
 Iver Ørstavik, seniorrådgiver
 Ingrid B. Rosland, prosjektleder Kvinnenettverket
 Bjørnar Østerhus Dahle, rådgiver undervisning (til 1.
 september)
 Marita Nygård, rådgiver undervisning
 Liv Unni Stuhau, prosjektkoordinator
 June Naustdal, administrasjonsmedarbeider
 Kristine Gabrielsen, kommunikasjonsrådgiver
 Solveig Moldrheim, undervisningsleder
 Leonardo Faba, rådgiver undervisning (fra 4. august)
 Anita Sadeghizadeh, rådgiver undervisning (fra 14. februar)
 Malene Sighaug Bigseth, prosjektkoordinator (til 1. september)
 Maren Fluge Nordgreen, prosjektkoordinator (fra 1. august)

Raftostiftelsen hadde i løpet av 2022 seks personer på
 prosjektkontrakt og seks ansatte på timebasis:

Lene Mortensen, Vilde Mørch Hobæk, Vegard Waagbø,
 Shayan Hussein, Viola Gunvaldsen Breuing og Theresa
 Aarhus (fulltid i januar).

Praktikantordning

Raftostiftelsen etablerte i 2010 en praktikantordning
 hvor frivillige jobber to dager i uken, normalt i ett år, som
 en del av administrasjonen. Ordningen har i dag fastsatte
 læringsmål og er, i større grad enn tidligere, formalisert
 med oppfølging fra stiftelsen. I 2021 ble ordningen justert
 til at stillinger ble betalt med et stipend på 5900 kr per
 måned, og med ansattgoder på linje med øvrige ansatte.

Praktikanter i 2022

Vegard Waagbø, undervisning
 Natalie Andersen, undervisning
 Siver Myksvoll-Rannestad, undervisning
 Ylva Helene Schwenke, undervisning
 Andreas Hartwig, prispraktikant
 Shayan Hussein, undervisning

Raftostiftelsens Priskomit  2022

Leder Line Alice Ytrehus

Nestleder Ingrid Hoem Sjursen

Johannes Servan

Helge Haugland

Håkon Tveit

Bheki Dlamini

Kjersti G. Berg

Kariane Therese Gärtner Westrheim

Maria Lie Jordheim



Oppe: Leder i Raftostiftelsens Priskomit  2022 Line Alice Ytrehus legger frem prisbegrunnelsen på kunng r ringen av  rets Raftopris.

Midt: Frivillige som hjalp til under Raftouken.

Nede: Universitetet i Bergen og Raftostiftelsen inngikk i 2022 en strategisk samarbeidsavtale.

Frivillige

Raftostiftelsen er en ideell organisasjon som i stor grad er basert på frivillig arbeid. Om lag 70 personer er aktive gjennom ulike verv i styret, priskomiteen, venneforeningen, studentgruppen, Oslogruppen, Rafto X NHHs, eller annet.



Akademisk samarbeid

I 2022 formaliserte Raftostiftelsen samarbeidet med både Norge Handelshøyskole NHH og Universitetet i Bergen med egne strategiske samarbeidsavtaler.

Raftostiftelsen har i samarbeid med IHRB arrangert seminarrekken Global Citizenship Seminars for over 150 internasjonale studenter.

I 2022 har Raftostiftelsen og Rafto X NHHs gjennomført en pilot for et kurs i human rights due diligence med dilemmadiskusjoner og rollespill.



Faglige samarbeidspartnere

22. juli-senteret, Aalto University Business School, Afghan Women's Network, Ahead for Business and Human Rights, Amnesty International, Arkivet Freds- og Menneskerettighetssenter, Askøy Kommune (Dembra), Bærekraftige Liv, Bergen Global, BIFF, Bergen Næringsråd, Byarkitekten i Bergen, CEMS Global Alliance in Management Education, Centre of Law and Social Transformation, Christian Michelsens Institute, Centro Regional de Empresas y Emprendimientos Responsables, Dansk Institut for Menneskerettigheter, Den norske Helsingforskomité, Den Norske Uighurkomiteen, Menneskerettighetsfondet, DNB, DOF ASA, Etisk Handel Norge, ELSA Bergen, European Association of Judges, European Stability Initiative, Equinor, Falstadsenteret, Fellerådet for Afrika, Fe-Male, FN-sambandet, Fremtiden i våre hender, Grieg Star Shipping, HL-senteret, Høgskolen på Vestlandet, Health of Mother Earth Foundation, Human Rights House Foundation, Human Rights Watch, Human-Etisk Forbund, Impact HUB Bergen, Institute for Human Rights and Business, International Commission of Jurists Geneva, Norway Inventura Judges' Association Iustitia, Kirkens Bymisjon, Lollipop Films, LSE London School of Economics, Nansensenteret, Narviksenteret, NLA Høgskolen, NHH Norges Handelshøyskole, Norges Fiskerihøyskole - Universitetet i Tromsø, Norges institusjon for menneskerettigheter, Norges OECD-kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv, Norsk klimastiftelse, One Ocean Expedition, OKO.press, Papillion Bergen, PEN Norge, Picture Doc Foundation, PRIO Peace Research Institute Oslo, Raoul Wallenberg Instituttet, Regnskogfondet, RVTS Vest, Sjømat Norge, SOAS University of London, UN Special Rapporteur on the situation of Human Rights Defenders, Stiftelsen Lenken, Støttekomiteen for Vest-Sahara, Support not protect, Sustainable Shipping Initiative, The European Wergeland Center, Themis Judges Association, UN Global Compact UN Office of the High Commissioner for Human Rights, Universitetsmuseet UiB, Universitetet i Bergen, University of California at Berkeley, Political Conflict, Gender and People's Right Initiative, Center for Race and Gender, Universitetet i Oslo, Urgent Action Fund, Utøya AS, Vil Vite-senteret, UN Voluntary Fund for Victims of Torture, World Organization Against Torture, NED National Endowment of Democracy, International Rehabilitation Council for Torture Victims

Universitetet i Oslo, Judges under Stress Research Program, Stefan Batory Foundation, WEXFO World Expression Forum, Frivillighet Norge, Den Norske Ambassaden i Warszawa, Strajk Kobiet/All-Poland Women's Strike, Civil Society Foundation Romania, Amnesty Ungarn, SWPS University of Social Sciences and Humanities, Poland, Ron Popper/Global Business Initiative, Forbrukertilsynet, National Campaign on Dalit Human Rights, KPMG, Norwegian Business Association Singapore, Community Empowerment and Social Justice Network, Stiftelsen 3,14, Odfjell SE, Den norske Ambassaden i Singapore, Stiftelsen 10. August, SAIH.

Offentlige støttespillere: Bergen Kommune, Vestland Fylkeskommune, Kunnskapsdepartementet/ Utdanningsdirektoratet (UDIR), Utenriksdepartementet, Møhlenpris idrettslag, Vestland innvandrerråd, Batteriet, Tusenårsstaden Gulating.

Andre støttespillere: Formuesforvaltning, Fritt Ord, Kavlifondet, Kygo, Sparebanken Vest, Bergenstiftelsen, Netlife, Printer Norge, Bufdir, Agenda Vestlandet. Raftohuset - Stiftelsen Egil Raftos Hus (SERH), Stiftelsen Raftoprisens Fond (Raftofondet), Raftostiftelsens Venner, Human Rights Network.

Bidragsgivere Raftoprisen: Fana Sparebank, Den Nationale Scene (DNS), Fotograf Hans Jørgen Brun, Godt Brød, Bergen Live, Studentersamfunnet i Bergen, Universitetsaulaen (UiB), Jæger Automobil, Sørlandschips AS, Grans Bryggeri, Norges Handelshøyskole, Fjaak Sjokolade, Ulriksbanen, Nordnes Cola, Kiwi Allehelgensgate.

14

Helse, miljø og sikkerhet

Daglig leder har hovedansvar for HMS-arbeidet i Raftostiftelsen. Verneombud er Marita Nygård. Oppfølging av HMS-saker er delegert til administrasjonsleder. HMS-saker tas opp jevnlig i stabsmøter.

Raftohuset er et gammelt bygg med behov for jevnlig utbedring for å opprettholde et godt fysisk arbeidsmiljø. I 2022 mottok Raftostiftelsen støtte fra Kunnskapsdepartementet til forarbeid for mulig utvidelse av huset og utbedring av dagens løsning for universell utforming. Etter anbud fikk Erstad og Lekven AS tilsagn for prosjektledelse og 3RW arkitekter oppdrag med utforming til forprosjekt av nytt tilbygg til Raftohuset, med utvidelse av undervisningsarealer og universell utforming som viktigste tiltak for prosjektet.

Styret legger vekt på å ha en god fordeling mellom kvinnelige og mannlige medlemmer. I 2022 hadde styret fem kvinner og fire menn, priskomiteen hadde fem kvinner og fire menn, blant fulltidsansatte var det ti kvinner og fem menn.

Det har ikke vært skader eller ulykker i tilknytning til driften i 2022. Høsten 2022 deltok staben i Raftostiftelsen på et heldagskurs med førstehjelp og brannvern i regi av Røde Kors.

Totalt sykefravær i forhold til totale arbeidsdager var 4,79%.

Et flertall av de ansatte er organisert i NTL, og Raftostiftelsen er innmeldt i Virke. Partene er bundet av Landsoverenskomst for Virksomheter, §27.

Raftostiftelsen forurensar ikke det ytre miljø mer enn det som er normalt for tilsvarende virksomhet.

15

Drift

Resultatet av virksomheten

Etter styrets oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse for regnskapsåret 2022 et riktig uttrykk for stiftelsens stilling og resultatet av virksomheten.

Driftsinntekter var i 2022 kr. 22 956 125 mot kr. 19 693 988 i 2021.

Sum driftskostnader utgjorde kr. 22 366 498 mot 21 830 580 i 2021.

Stiftelsens regnskap viser et positivt driftsresultat på kr. 589 627.

I 2021 hadde stiftelsen et negativt driftsresultat på kr. 2 136 592

Netto finansposter var kr. 88 588 mot kr. 114 377 i 2021.

Drift I 2022 hadde stiftelsen dermed et årsresultat på kr. 678 215. Mot et negativt årsresultat på Kr2 022 214 i 2021

Sum gjeld pr. 31.12.2022 utgjorde kr. 11 447 367 mot kr. 2 775 825 i 2021.

Eiendelene utgjorde kr. 18 349 510 mot kr. 8 999 754 i 2021.

Stiftelsens grunnkapital er på kr. 300 000. Stiftelsens samlet egenkapital var pr. 31.12.2022 kr. 6 902 143 mot kr. 6 223 929 i 2021.

Årsregnskap Raftostiftelsen 2022

Resultatregnskap

Balanse

Noter

Resultatregnskap

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2022	2021
Annen driftsinntekt	2	22 956 125	19 693 988
Sum driftsinntekter		22 956 125	19 693 988
Varekostnad		6 937 289	8 056 826
Lønnskostnad	3	11 821 722	10 748 740
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	4	173 664	178 979
Annen driftskostnad	2	3 433 823	2 846 035
Sum driftskostnader		22 366 498	21 830 580
Driftsresultat		589 627	-2 136 592
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Annen finansinntekt		115 434	157 099
Annen finanskostnad		26 846	42 721
Resultat av finansposter		88 588	114 378
Årsresultat		678 215	-2 022 214
OVERFØRINGER			
Avsatt til annen egenkapital	5	678 215	-2 022 214
Sum overføringer		678 215	-2 022 214

Balanse

EIENDELER	Note	2022	2021
ANLEGGSMIDLER			
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Tomter, bygninger o.a. fast eiendom	2, 4	884 347	590 420
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	4	215 664	129 440
Sum varige driftsmidler		1 100 011	719 860
Sum anleggsmidler		1 100 011	719 860
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Kundefordringer		1 281 066	467 885
Andre kortsiktige fordringer		351 839	101 362
Sum fordringer		1 632 904	569 247
Bankinnskudd, kontanter o.l.	6	15 616 595	7 710 647
Sum omløpsmidler		17 249 499	8 279 894
Sum eiendeler		18 349 510	8 999 754

Balanse

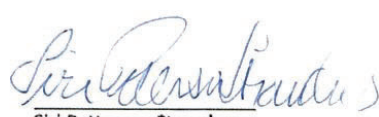
EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2022	2021
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Grunnkapital	5	300 000	300 000
Sum innskutt egenkapital		300 000	300 000
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	5	6 602 143	5 923 929
Sum opptjent egenkapital		6 602 143	5 923 929
Sum egenkapital		6 902 143	6 223 929
GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		1 787 566	1 001 113
Skyldig offentlige avgifter	6	738 068	754 087
Annen kortsiktig gjeld	2, 7	8 921 732	1 020 625
Sum kortsiktig gjeld		11 447 367	2 775 825
Sum gjeld		11 447 367	2 775 825
Sum egenkapital og gjeld		18 349 510	8 999 754

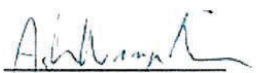
Bergen, 13.03.2023

Styret i Raftostiftelsen


Frøde Elgesem
Styrets leder


Anders Skjævestad
Nestleder


Siri Pettersen Strandenes
Styremedlem


Anders Waage Nilsen
Styremedlem

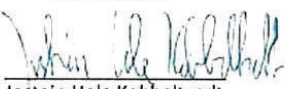

Laila Bokhari
Styremedlem


Lovise Aalen
Styremedlem


Iver Ørstavik
Styremedlem


Anne Lise Fimreite
Styremedlem


Ingrid Hoem Sjursen
Styremedlem


Jostein Hole Kobbeltvedt
Daglig leder

Noter

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og NRS 8 - God regnskapsskikk for små foretak.

INNTEKTER

Inntekter består av tilskudd, gaver, støtte-medlemskap og honorar for undervisningssamarbeid. Driftstilskudd og gaver inntektsføres i takt med forbruk av midlene. Investeringsstilskudd resultatføres i takt med avskrivningene av investeringen. Tjenester inntektsføres etter levering.

SKATTER

Stiftelsen driver ikke skattepliktig virksomhet.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV ANLEGGSMIDLER

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV OMLØPSMIDLER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer oppføres i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene.

Note 2 Offentlige tilskudd

	2022	2021
Kompetanse Norge (Kunnskapsdepartementet)	7 292 000	5 742 000
Utenriksdepartementet	9 000 000	9 000 000
Utdanningsdirektoratet	1 450 106	879 180
Bergen Kommune	1 080 300	1 253 000
Vestland Fylkeskommune	459 000	450 000
Sum	19 281 406	17 324 180

Stiftelsens tilskudd består av driftstilskudd og prosjekttilskudd fra ulike aktører, både offentlige og private. Offentlige driftstilskudd er listet opp over. I tillegg har Raftostiftelsen fått et offentlig prosjekttilskudd fra Bufdir på kr 450 000 i 2022 til rasismeundervisning, og 3 millioner kroner fra Kunnskapsdepartementet til prosjektering av nytt bygg for Raftostiftelsen. Midlene til husprosjektet er balanseført som prosjekt i arbeid og pådratte kostnader i prosjektet (kr 474 565) er aktivert derav. Prosjektet vil bli resultatført når det er fullført.

Stiftelsen er registrert i Frivillighetsregisteret og mottar årlig mva-kompensasjon etter søknad (kr 1 159 285 mottatt i 2022 for 2021). I 2022 har stiftelsen også søkt på den nye strømstøtteordningen regjeringen har opprettet for frivillige lag og organisasjoner, og har fått innvilget kr 87 312 i strømstøtte for 2. -4. kvartal. Strømstøtten er ført som negativ driftskostnad.

Noter

Note 3 Lønnskostnader og antall årsverk

Lønnskostnader		2022	2021
Lønninger		9 122 862	8 496 573
Arbeidsgiveravgift	33	1 392 187	1 300 522
Pensjonskostnader		672 001	511 201
Andre ytelser		634 673	440 444
Sum		11 821 722	10 748 740

Stiftelsen har i regnskapsåret sysselsatt totalt 17 årsverk.
Daglig leders lønn: 825 000 kr.

Note 4 Varige driftsmidler

	Bygningsmessig inventar	Driftsløsøre, inventar, verktøy mm.	Sum
Anskaffelseskost pr. 01.01.	1 704 369	497 825	2 202 194
Tilgang kjøpte anleggsmidler	51 748	126 000	177 748
Avgang anlegg under utførelse	-98 497	0	-98 497
Anlegg under utførelse	474 565	0	474 565
Anskaffelseskost 31.12.	2 132 185	623 825	2 756 010
Av- og nedskrivninger pr. 01.01.	1 113 948	368 385	1 482 333
Årets ordinære avskrivninger	133 889	39 776	173 664
Av- og nedskrivninger pr. 31.12.	1 247 837	408 161	1 655 997
Bokført verdi 01.01.	590 420	129 440	719 860
Tilgang i året inkl. anlegg under utførelse	427 816	126 000	553 816
Årets avskrivning og nedskrivning	133 889	39 776	173 664
Bokført verdi 31.12.	884 347	215 664	1 100 011
Avskrivningsplan	Lineær 3 til 10 år	Lineær 3 til 5 år	

Note 5 Egenkapital

	Grunnkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 31.12.2021	300 000	5 923 929	6 223 929
Årets resultat		678 215	678 215
Pr 31.12.2022	300 000	6 602 143	6 902 143

Styret vurderer at forutsetningen for fortsatt drift er til stede, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Noter

Note 6 Bankinnskudd

Bundne skattetrekksmidler i 2022 er på kr. 365 084.

Innestående på skattetrekkskonto er tilstrekkelig til å dekke skyldig skattetrekk pr 31.12.

Note 7 Annen kortsiktig gjeld

	2022	2021
Periodisert tilskudd	7 070 459	0
Skyldig lønn og feriepenger	1 133 954	888 480
Påløpte kostnader	717 319	132 146
Sum	8 921 732	1 020 625

Note 8 Covid-19

Driften ble preget av koronapandemien også i 2022. Spesielt i begynnelsen av året ble planer og prognoser påvirket av usikkerheten pandemien medførte, og det var vanskelig å forutsi om prosjektene kunne gjennomføres som planlagt. Heldigvis snudde det i løpet av året slik at stiftelsen kunne gjennomføre aktiviteter og prosjekter rundt om i verden.



RAFTOSTIFTELSEN
FOR MENNESKERETTIGHETER

Raftostiftelsen er en dansk organisation som arbejder
for at fremme menneskerettigheder og demokrati.
Vores menneskerettigheder er blandede og Raftostiftelsen
gjør det muligt at menneskerettighederne, arbejde for
at sikre alle menneskerettigheder og menneskerettigheder,
og undervisning i menneskerettigheder.